

Zaaknr. : 18ZK03388/18B0166

Kenmerk : 18IT033461

Barcode : 

Wateruitvoeringsprogramma 2017 – Maasbekken Vlaanderen

Mededeling voor het algemeen bestuur van 22 augustus 2018.

Portefeuillehouder:	C.J.G.M. de Vet
Beleidsveldbeheerder:	Arthur Meuleman

Datum: 13 juni 2018

Naam schrijver: L.L.P.A. Santbergen

1. Inleiding

In opdracht van de Vlaamse Commissie Integraal Waterbeleid wordt jaarlijks een wateruitvoeringsprogramma voor het Maasbekken opgesteld. Hierin worden drie onderwerpen besproken:

- 1) De actuele waterkwaliteit en waterkwantiteit en opvallende ontwikkelingen daarin.
- 2) De voortgang van gemaakte investeringsafspraken en samenwerkingsacties.
- 3) Een overzicht van afspraken en acties voor het nieuwe jaar.

Op 17 mei 2018 heeft het Vlaamse Bekkenbestuur Maas het "Wateruitvoeringsprogramma 2017" inclusief zijn advies aan de diverse waterbeheerders vastgesteld (zie bijlage). Hierin zijn ook de afspraken met Nederlandse partners, waaronder waterschap Brabantse Delta opgenomen.

Deze mededeling bevat een korte samenvatting van het wateruitvoeringsprogramma. Allereerst komen opvallende ontwikkelingen in de waterkwaliteit aanbod. Dan volgt de voortgang van de Vlaamse afspraken en acties voor de wateren in het grensgebied met waterschap Brabantse Delta.

2. Actuele ontwikkelingen waterhuishouding Maasbekken Vlaanderen

Waterkwaliteit

Wat de fysisch-chemische toestand betreft zijn er lichte verbeteringen zichtbaar in de periode 2015-2017 ten opzichte van 2014-2016. Er is nog duidelijk werk aan de winkel aangezien nog meer dan 80% van de Vlaamse waterlichamen en meer dan 90% van de lokale waterlichamen nog niet volledig aan de kaderrichtlijn water doelstellingen voldoet. Doorslaggevende probleemparameters zijn doorgaans totaal fosfor en totaal stikstof; soms is ook het opgeloste zuurstofgehalte nog te laag. Het rapport bevat geen analyse voor de ecologische toestand (waterplanten, vissen, macrofauna en algen) omdat die eenmaal per drie jaar worden gemeten. Die analyse komt in een volgend programma aan de orde. Uit eerdere analyses is echter duidelijk dat ook op dit vlak nog een behoorlijke verbeteropgave ligt voor een aantal watersystemen.

Tabel 1: Fysisch-chemische toestand Vlaamse KRW-waterlichamen (2015-2017)

Waterlichaam (statuut)	Totaal oordeel (one out, all out)	P totaal	Geleidbaarheid	N totaal	Zuurstof	pH
Merkske (natuurlijk)	Matig	Matig	goed	goed	goed	zeer goed
Heerlese Loop (sterk veranderd)	slecht	Slecht	goed	matig	matig	goed
Mark (sterk veranderd)	ontoereikend	Ontoereikend	goed	goed	ontoereikend	goed
Weerijsebeek (sterk veranderd)	Matig	Matig	goed	goed	matig	goed

Let op: De Kleine Aa ontbreekt in dit overzicht omdat die waterloop in Vlaanderen niet als KRW-waterlichaam is aangeduid. De Vlaamse Milieumaatschappij heeft wel waterkwaliteitsmeetpunten liggen in die beek.

Voor het speerpuntgebied 't Merkske is de fysisch-chemische toestand voor de meeste paramaters goed tot zeer goed (zie tabel 1). Totaal fosfaat is daar de spelbreker met een matige toestand. Voor de aandachtsgebieden (Heerlese Loop, Mark en Weerijsebeek) is de situatie minder rooskleurig. Voor alle waterlichamen in het grensgebied met Brabantse Delta is fosfor de grootste beperkende factor. Ook de zuurstofhuishouding baart zorgen (met uitzondering van 't Merkske). In het wateruitvoeringsprogramma wordt de kanttekening

geplaatst dat de N gehalten beter uit de bus komen omdat 2017 een erg droog jaar was met relatief weinig afspoeling vanaf de landbouwgronden.

Waterkwantiteit

De winter 2016-2017 en het voorjaar van 2017 waren zeer droog. In 2017 deden zich geen significante overstromingen voor in het Maasbekken. Een proces loopt voor het aanduiden van watergevoelige openruimtegebieden met mogelijke (toekomstige) bouwbeperkingen en een gerelateerde planschaderegeling. Na een voorlopige aanduiding van dergelijke gebieden door de Vlaamse Regering volgen een openbaar onderzoek en plan-MER waarna de aanduiding definitief gemaakt kan worden.

3. Voortgang Vlaamse maatregelen voor waterlopen in het grensgebied

Het Wateruitvoeringsprogramma 2017 vermeldt de volgende voortgang van investeringsafspraken en samenwerkingsacties:

- Speerpuntgebied Merkske:
 - ✓ Op 12 oktober 2017 is het gezamenlijke Vlaams-Nederlandse gebiedsproces (Integraal Project Merkske) gestart. Op basis van de bevindingen uit de watersysteemanalyses en andere doelstellingen en initiatieven in het gebied (cultuurhistorie, natuur, landbouw, recreatie) is een plan van aanpak opgesteld met voorgenumen acties van diverse organisaties. Het Bekkenbestuur Maas roept de partijen (opnieuw) op om daadwerkelijk met de uitvoering aan de slag te gaan.
 - ✓ Gepland zijn een aantal verbeteringen in de Vlaamse rioolwaterzuiveringsinfrastructuur waaronder aansluiting van afvalwater uit Zondereigen op de RWZI Merkskplas.
 - ✓ Waterschap Brabantse Delta gaat in gesprek met provincie Antwerpen, Staatsbosbeheer en andere partijen om herstel- en inrichtingsmaatregelen voor 't Merkske uit te werken.
- Aandachtsgebied Mark:
 - ✓ Voor de Mark zal in de periode 2022-2027 een vergelijkbaar gebiedsproces als voor 't Merkske worden georganiseerd om maatregelen samen te brengen in een actieprogramma.
 - ✓ Het Wateruitvoeringsprogramma 2017 maakt melding van diverse calamiteiten vanuit de landbouw en (illegale) brandstofverontreinigingen vanaf bedrijventerrein Hazeldonk-Meer. Optredende lage zuurstofgehalten (Biezenloop, Bolkse Beek en Mark) zijn vaak het gevolg van dergelijke calamiteiten. De Stad Hoogstraten voert hiervoor een pakket aan maatregelen uit. Vermeld is het adequate optreden van waterschap Brabantse Delta bij een aantal calamiteiten.
 - ✓ In een advies vraagt het Bekkenbestuur Maas de Vlaamse Milieumaatschappij het beekherstelproject met het aantakken van oude meanders en de vispassage aan de Laermolen te gaan concretiseren. Deze verbetering van de beekstructuur is niet alleen nodig voor de Mark maar eveneens relevant voor speerpuntgebied Merkske (zijloop van de Mark). De Laermolen vormt het laatste migratieknelpunt op de Mark en verhindert de verbinding tussen de vallei van het Merkske en de ecologisch interessante delen in de bovenlopen van de Mark. Het oplossen van dit knelpunt is prioritair; Agentschap Natuur en Bos heeft gemeld dat een co-financieringsvoorstel hiervoor kan ingediend worden bij de Provinciale Visserijcommissie Antwerpen.
 - ✓ Het Bekkenbestuur Maas dringt erop aan dat voor het creëren van berging op de Blauwputten en Leiloo om wateroverlast aan Transportzone Meersel Dreef te vermijden, dat de problematiek maximaal brongericht wordt aangepakt, dit grensoverschrijdend af te stemmen en tevens ook het waterkwaliteitsprobleem komende van de transportzone aan te pakken.
- Aandachtsgebied Weerij: verschillende kleinschalige optimalisaties zijn uitgevoerd en worden voorzien in de rioolwaterzuiveringsinfrastructuur. Verder zijn er nog geen maatregelen voorzien. Deze worden gepland in een gebiedsproces dat in de periode 2022-2027 zal plaatsvinden.
- Lokale waterloop Kleine Aa (in Nederland het waterlichaam Molenbeek):
 - ✓ De provincie Antwerpen is bezig met de omgevingsvergunningprocedure voor een hermeanderingsproject voor de Kleine Aa waarbij twee ruilverkavelingsstuwen worden weg gewerkt. De uitvoering van de werken is gepland in 2018.
 - ✓ De provincie Antwerpen en Eco² werken samen met de ZLTO en waterschap Brabantse Delta aan het opzetten van een Agrobeheergroep met Vlaamse en Nederlandse landbouwers (Interreg 2 Zeeën Triple C project). Eco² houdt zich bezig met het sensibiliseren en bevragen van landbouwers in het stroomgebied van de Kleine Aa in Essen en Kalmthout met als doel het treffen van kleinschalige maatregelen te treffen, zoals stuwtjes in perceelsgrachten, peilgestuurde drainage in percelen, infiltratiegreppels en bufferzones.
 - ✓ De provincie Antwerpen, Natuurland, Agentschap Natuur en Bos, drinkwaterbedrijf Pidpa, de landbouwsector en de gemeenten Kalmthout en Essen willen de waterconservering bevorderen en verdroging tegengaan in beschermde gebieden van het Grenspark Kalmthoutse Heide.
 - ✓ De provincie Antwerpen werkt in 2018 en 2019 aan een herwaardering van de Kleine Aa en het realiseren van bovenstroomse buffering/waterconservering in de vallei van de Kleine Aa.
 - ✓ Verschillende kleinschalige optimalisaties zijn uitgevoerd en worden voorzien in de rioolwaterzuiveringsinfrastructuur.